

ZÁRÓVIZSGA-TÉTELSOR
TANÍTÓ ALAPSZAK
CIGÁNY/ROMA NEMZETISÉGI SZAKIRÁNY

Az elméleti témakörök közül egy tételt húz a záróvizsgázó. Az elméleti témát vázlatosan, a kontextushoz rendelhető fogalmakra fókuszálva, következetes gondolatmenetben röviden kell kifejteni.

Minden elméleti témakörhöz tartozik egy vagy több gyakorlati feladat. A felsorolt gyakorlati feladatokból egyet választhat a hallgató, melyet már a vizsga előtt, a felkészülés során kidolgoz, majd a záróvizsgán, a felelet során bemutat. (Ha csak egy gyakorlati feladat tartozik a tételhez, akkor azt kell kidolgoznia.) A választott feladatban alkalmazott eszközöket a vizsgán is prezentálja. Nem kötelező mindegyik témakörhöz elhozni az eszközöket, elegendő fotóval, audiovizuális eszközökkel bemutatni ezeket.

II. CIGÁNY/ROMA NEMZETISÉGI SZAKIRÁNY	
1.	<i>Elméleti témakör:</i>
	A magyarországi cigány/roma népesség történeti múltjában gyökerező társadalmi problémák és a mai helyzet összefüggései a nevelés és oktatás folyamatában.
	<i>Gyakorlati feladatok:</i>
	a) Állítson össze egy szabadon választott tantárgyhoz kapcsolódva olyan feladatsort, ami a cigányság történetének legfontosabb állomásait mutatják be! Világítson rá a mai társadalmi problémák történeti gyökereire a tanulók életkorát figyelembe véve!
	b) Összegezze, melyek a legfontosabb elemei az egyéni szükségletekhez igazodó differenciált fejlesztő pedagógiai munkának! Konkrét példákon keresztül mutassa be a nyitott, elfogadó nevelői attitűd, a nevelési helyzetek tudatos kezeléséhez szükséges konstruktív viszonyulás és tolerancia megnyilvánulásait!
2.	<i>Elméleti témakör:</i>
	A cigány/roma népesség kulturális hagyományai, és ezek felhasználási lehetőségei az iskolai nevelésben.
	<i>Gyakorlati feladatok:</i>
	a) Mutasson be egy etika óra vázlatot, melyben a cigány népesség kulturális hagyományainak és szokásainak erkölcsi megközelítése meg tud valósulni! A többségi társadalomban élő sztereotípiák feloldása kerüljön a középpontba!
	b) Tervezzen meg egy olyan mozgásos tevékenységeken alapuló órát, amelyben helyet kapnak a cigánytánc és a cigányzene motívumai!
3.	<i>Elméleti témakör:</i>
	A cigány/roma irodalom, zene és képzőművészet remekei, azok felhasználásának lehetőségei a nevelés és oktatás folyamatában.
	<i>Gyakorlati feladatok:</i>
	a) Tervezzen olyan alkotó folyamatot a vizuális kultúra tantárgyi keretei között, amelyhez inspirációként a cigány/roma képzőművészek alkotásaiból válogat!
	b) Írja le egy 3-4. osztályos korcsoport életkori sajátosságaihoz illeszkedő választott cigány/roma irodalmi mű dramatizálásának folyamatát!
4.	<i>Elméleti témakör:</i>
	Az integrációs oktatáspolitikai hatása a cigány/roma tanulók iskolai sikereire. A felzárkóztatási programok.
	<i>Gyakorlati feladatok:</i>
	a) Vácolja fel, hogyan jelenhet meg az iskolai nevelés egészében az integrációs és inkluzív szemlélet!
	b) Tervezzen egy hang-/betűtanító olvasásórát 1. osztályban a tanult algoritmus szerint! Ismertesse, hogyan vette figyelembe a tanulók eltérő sajátosságait!
5.	<i>Elméleti témakör:</i>
	A cigány/roma tanulók iskolai teljesítményét befolyásoló tényezők. A pedagógus szerepe a cigány/roma tanulók iskolai teljesítményére.
	<i>Gyakorlati feladatok:</i>
	a) Tervezzen meg egy olyan cselekvési tervet, amely pályázatként is benyújtható és a cigány tanulók iskolai sikertelenségének csökkentését célozza meg

b) Mutassa be a cigány/roma tanulók számára az otthonosság érzetét keltő tanterem berendezési lehetőségeit, a szocializációjuknak megfelelő időbeosztás, valamint a gyermek-felnőtt kapcsolat aspektusait!

Ajánlott irodalom:

- A cigány zenekultúra tegnap és ma. In: Kovalcsik Katalin szerk. (Csongor Anna és Bódi Zsuzsanna közreműködésével): Tanulmányok a cigányság társadalmi helyzete és kultúrája köréből. 441-470. Tanítók Kiskönyvtára 9. Budapest: ELTE-IFA-OM. 2002.
- Báder Iván: A cigány/roma tanulók integrációja az elmúlt évtizedben az oktatáspolitikai döntések tükrében In. Szociálpedagógia folyóirat – AVKF 2013/1-2.
- Beck Zoltán: Cigány/roma irodalom Magyarországon In. Forray R. Katalin szerk. Ismeretek a romológia alapképzési szakhoz PTE 2006

- Cigány néprajzi tanulmányok 1.2.3.4.5.6 Magyar Néprajzi Társaság 1994
- Forray R. Katalin- Hegedűs T. András: Cigány gyermekek szocializációja Aula Budapest 1998
- Cserti Csapó Tibor: A cigány népesség a gazdasági-társadalmi térszerkezetben Virágmandula Kft., 2012
- Kerékgyártó István: A magyarországi cigány képzőművészet Közös út - Kethano Drom 1993. 2-3; 29-32., 52-55.
- Kézdi Gábor – Surányi Éva: Egy sikeres iskolai integrációs program tapasztalatai. A hátrányos helyzetű tanulók oktatási integrációs programjának hatásvizsgálata 2005–2007. Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság Budapest, 2008
- Ligeti György: Cigány népismereti tankönyv 7-12 tanulók számára Konsept-H kiadó 2004
- Nagy Mária (2002): A cigány tanulókkal kapcsolatos pedagógiai problémák a pedagógusképzésben és a fiatal pedagógusok munkájában, Új Pedagógiai Szemle 2002/11
- Rostás Farkas György: Cigányok hagyomány és hiedelemvilága Cigány Tudományos és Művészeti Társaság 2000
- Szabóné Kármán Judit: A roma/cigány népesség helyzete Magyarországon. In Kopp Mária (szerk.): Magyar lelkiállapot 2008. Budapest Semmelweis Kiadó.
- Székely János püspök: Cigány népismeret Szent István Társulat Kiadó 2010
- Roma gyerekekre vonatkozó kompetencia fejlesztése a tanító- és óvóképzés tantárgyi programjaiban. Trezor Kiadó, Budapest, 2005. <https://mek.oszk.hu/09200/09217/09217.pdf>
- Varga Aranka: Az inklúzió személete és gyakorlata Pécsi Tudományegyetem Neveléstudományi Intézet Romológia és Nevelésszociológia Tanszék 2015

3.	<i>Elméleti témakör</i>
	Entwicklung der Sprachkompetenz in den Fertigungsfächern. Heimat- und Sachunterricht in der deutschen Sprache (Probleme bei der Vermittlung der fachlichen Inhalte. Sprache und Methoden)
	<i>Gyakorlati feladatok:</i>
	a) Stellen Sie in Ihrer Schule eine Projektwoche zum Thema: „Umweltbewusst leben“ zusammen. Lassen Sie die Kinder eigene Erfahrungen sammeln. Bestimmen Sie im Voraus die Klassenstufe der Kinder. Wie kann bei dem Projekt CLIL umgesetzt werden?
	b) Lassen Sie Ihre Schüler zu zweit ein Körperbuch gestalten. Sie sollen ihre Größe, die Länge der Arme, usw. gegenseitig messen. Alle Daten sollen festgehalten werden. Wie würden Sie diesen Prozess schrittweise planen? Was alles kann dadurch gefördert werden? In welcher Klasse würden Sie beginnen mit dem Körperbuch zu arbeiten? Wann würden Sie damit Schluss machen?
	c) Sie haben vor, den Schülern der dritten Klasse die Geschichte der Ungarndeutschen näher zu bringen. Bauen Sie mit ihnen ein großes Schiff als Ulmer Schachtel oder mehrere kleine Schiffe an. Initiieren Sie mit den Kindern ein Gespräch als Einführung zum Thema. Warum, wie sind die Deutschen nach Ungarn gekommen? Erklären Sie die einzelnen Schritte genau, als ob Sie in der Schule wären. Achten Sie darauf, dass möglichst alle Schüler in den Prozess einbezogen werden.
	d) Nennen Sie im Rahmen der Fertigungsfächer vier Beispiele zum Thema Ostereier. Planen Sie für die Schüler der zweiten und dritten Klasse altersgemäße, ganzheitlich fördernde Übungen für die Osterzeit. Lassen Sie die Kinder auch im Freien spielen und sich bewegen. Welche Kompetenzen können dadurch gefördert werden?
4.	<i>Elméleti témakör</i>
	Traditionen der Ungarndeutschen, ihr Einsatz im Unterricht und außerhalb der Schule. Sammeln und Kennenlernen von Sitten und Bräuche
	<i>Gyakorlati feladatok:</i>
	a) Sie möchten in Ihrer Schule einen Tag über die ungarndeutschen Traditionen organisieren. Sie sollen mit KollegInnen und ihren SchülerInnen zusammen den Projekttag planen und verwirklichen. Erläutern Sie zu welchem Fest / Festkreis das Projekt zu knüpfen ist. Sprechen Sie über methodische Vorschläge zur Bearbeitung des gewählten Themas. Versuchen Sie auch ältere Leute (Großeltern) des Ortes einzubeziehen. Bestimmen Sie die einzelnen Schülerrollen.
	b) Planen Sie eine Stationenarbeit zum Thema Weinlese während Sie eine ausführliche Übersicht über die einzelnen Stationen geben und Sie die Merkmale der offenen Arbeitsform berücksichtigen.
	c) Planen Sie eine Stationenarbeit zum Osterfestkreis während Sie eine ausführliche Übersicht über die einzelnen Stationen geben und Sie die Merkmale der offenen Arbeitsform berücksichtigen.
5.	<i>Elméleti témakör</i>
	Die Rolle der deutschsprachigen Kinderliteratur im Nationalitätenunterricht (Geschichten im Sprachunterricht, Klanggeschichten, Mitmachgeschichten)
	<i>Gyakorlati feladatok:</i>
	a) Machen Sie einen Unterrichtsentwurf zu einem Gedicht aus dem Band Zauberhut von Josef Michaelis, in dem Sie beweisen, dass kreative Handlung und Dynamik (Aktivität der Schüler) in der Unterrichtsstunde verwirklicht werden können. Bestimmen Sie auch das Alter der Schüler.
	b) Bringen Sie ein ungarndeutsches Märchen oder ein Märchen der Brüder Grimm auf die Bühne. Welche Möglichkeiten gibt es dazu? Bestimmen Sie das Alter der Kinder und beschreiben Sie alle Schritte genau von der Auswahl des Textes bis zur Vorführung.

c) Sprechen Sie über methodische Erarbeitungsvorschläge zu den Klanggeschichten. Beweisen Sie mit einem konkreten Beispiel, dass die verbale Kommunikation durch Geräusche und Klänge unterstützt werden kann. Verwenden Sie dazu Orff Instrumente und wählen Sie einen Text aus dem Buch: *Quacki, der kleine, freche Frosch!*

Empfohlene Fachliteratur

- Deutsch hat Klasse
<https://www.goethe.de/ins/pl/de/spr/eng/dhk/wet/iep.html>
- Deutsch und Naturkunde
https://www.goethe.de/resources/files/pdf155/unterrichtsentwurf_wasser_was-schwimmt.pdf
- Geschichte und Gegenwart, Brauchtum und Sprache (Arbeitsmaterialien für den Unterricht an deutschen Nationalitätenschulen in Ungarn), Herausgeber: Landesselbstverwaltung der Ungarndeutschen, Gesamtherstellung: Folie Verlag & Buchbüro, Bozen/Wien, 2001
- Herger, Ede: Der Teufelsgipfel. Ungarndeutsche Volksmärchen für Kinder. Gesammelt in Palkonya/Palغان, Komitat Baranya/Branau. Tankönyvkiadó, 1984
- Hilfsverbissima. Ein Hörbuch aus Werken ungarndeutscher Autoren.
- Sprecher: Ildikó Frank, Kilian Klapper, Raul Ionescu Musik: Tamás Rozs, Deutsche Bühne Ungarn, 2017
- Horak, Grete – Karl Horak: Kinderlieder, Reime und Spiele der Ungarndeutschen. Ungarndeutsches Archiv 13. ELTE, Germanistisches Institut, Budapest, 2014
- Igele-bigele: Ungarndeutsche Kinderanthologie. 2. Aufl. Budapest. Lehrbuchverlag, 1980
- Jäger –Manz, Monika: Ich sag’ dir was! Bajapress Nyomda, Baja, 2016
- Jäger-Manz, Monika: Traditionen kindgemäß pflegen. Bajapress Nyomda, Baja, 2015
- Jäger-Manz, Monika: Deutschförderung durch literarische Werke im Kindesalter. Bajapress Nyomda, Baja, 2015
- Kamishibai Geschichten erzählen interaktiv
<https://www.goethe.de/ins/hu/de/spr/unt/kum/kin/kam.html>
- Lingo Mint für den CLIL-Unterricht
<https://www.goethe.de/de/spr/unt/kum/clg.html>
- <https://www.lingonetz.de/schule>
- <https://www.lingonetz.de/schule/Unterricht>
- <https://www.lingonetz.de/sites/default/files/ebooks/aktuell/#6>
- <https://www.lingonetz.de/kids/h%C3%B6ren-lesen/Wie-wohnen-Menschen>
- Manherz, Károly – Katharina Wild: Zur Sprache und Volkskultur der Ungarndeutschen. ELTE, 2002
- Márkus, Éva: „Ene Bene Tintenfass Geh Zur Schul’ und lerne was!“ Eine Text- und Aufgabensammlung zur ungarndeutschen Kinderliteratur für die Studenten der NationalitätenkindergärtnerInnen- und GrundschullehrerInnenbildung. Trezor Kiadó, Budapest, 2007
- <https://mek.oszk.hu/08800/08816/08816.pdf>
- Márkus, Éva: Zur Volkskunde der Ungarndeutschen. Trezor Kiadó, 2010
- <http://mek.oszk.hu/09000/09086/09086.pdf>
- Márkus, Éva: Meine zwei Sprachen. Ein Text- und Arbeitsbuch zur ungarndeutschen Literatur für die Studenten der Nationalitätengrundschullehrer- und -kindergärtnerInnenbildung. Trezor Kiadó, Budapest, 2009
- <http://mek.oszk.hu/08800/08868/08868.pdf>
- Michaelis, Josef : Zauberhut. 3. Aufl. Landesselbstverwaltung der Ungarndeutschen. Budapest, 2001
- Szende, Béla: Bekentnisse, Erkenntnisse (Ungarndeutsche Anthologie). Tankönyvkiadó, Budapest, 1979
- Wagner, Elisabeth: *Quacki, der kleine, freche Frosch: 37 lustige Klanggeschichten für Kinder von 3 – 8*. Don Bosco Verlag, 2000 ISBN: 9783769806229
- Wild, Katharina –Regine Metzler: Hoppe, hoppe Reiter. Tankönyvkiadó, Budapest, 1979